

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

2-6-2025

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1

α) 1 α, 2 α, 3 β

β) παρ' ἥν: αναφέρεται στη λέξη «ὁδόν»

ὕπὲρ ὧν: αναφέρεται στα «παραφράγματα»

B1

Ο βασικός εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο Πλάτωνας παρουσιάζει το θέμα του μύθου είναι η αλληγορία. Το σπήλαιο διαθέτει μια είσοδο, η οποία βλέπει στο φως και το πλάτος του ανοίγματος ταυτίζεται με το πλάτος του σπηλαίου.

Προκειμένου να προχωρήσει κανείς προς το εσωτερικό της σπηλιάς ακολουθεί κατηφορική πορεία, μέχρι να φτάσει στο βάθος της. Στο χαμηλότερο σημείο της σπηλιάς βρίσκονται δεμένοι οι δεσμώτες, οι οποίοι είναι στραμμένοι προς το τοίχωμα.

Οι δεσμώτες βρίσκονται εκεί από μικρή ηλικία (ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς). Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι δεν έχουν άλλες εμπειρίες από άλλα μέρη. Είναι δεμένοι στα πόδια και τον αυχένα κι αδυνατούν να στρέψουν προς κάποια άλλη διαφορετική κατεύθυνση το κεφάλι τους. Μπορούν να διακρίνουν μόνο τις σκιές των αντικειμένων που μεταφέρονται (Ὅρα τοίνυν... τῶν παραφερόντων).

Η αλληγορία του σπηλαίου αποτελεί μια απάντηση για την τωρινή κατάσταση πολλών αδαών, αλλά και το χρέος κάθε φιλοσόφου. Ο μύθος του σπηλαίου, η έλλειψη παιδείας και η κατάσταση των δεσμωτών συνδέεται άμεσα με κάθε άνθρωπο, ο οποίος αποδέχεται χωρίς κρίση ό,τι του παρουσιάζεται (Ὅμοιους ἡμῖν).

Ο κόσμος των δεσμωτών αναμφισβήτητα βασίζεται σε εμπειρικά δεδομένα, τα οποία ο άνθρωπος δεν θα πρέπει να εμπιστεύεται, μιας και ο κόσμος των αισθήσεων είναι ιδιαίτερα ασταθής.

Συνεπώς, αντιλαμβανόμαστε πως το σπήλαιο είναι ο κόσμος της αίσθησης, οι δεσμώτες είναι οι άνθρωποι που είναι δεμένοι με τα αισθητά φαινόμενα και οι αλυσίδες είναι αυτά που κρατούν τους ανθρώπους προσκολλημένους στο σκοτάδι και την άγνοια.

B2.

Στο παρατιθέμενο απόσπασμα της «Πολιτείας» του Πλάτωνα ο Σωκράτης περιγράφει την εικόνα ενός σπηλαίου, στο εσωτερικό του οποίου κατοικούν από νεαρή ηλικία άνθρωποι «καταγείω οϊκήσει σπηλαιώδει» αλυσοδεμένοι οι οποίοι μπορούν να βλέπουν και να ακούν, χωρίς όμως να έχουν σαφή αντίληψη της πραγματικότητας, αφού είναι παγιδευμένοι σε ό,τι αντιλαμβάνονται με τις αισθήσεις τους. Η παραστατική αυτή εικόνα των αλυσοδεμένων μέσα σε μια υπόγεια σπηλιά αποτελεί αλληγορία με την οποία ο Πλάτων παρουσιάζει στην πραγματικότητα τον άνθρωπο της πλάνης και της άγνοιας, του περιορισμένου οπτικού πεδίου και της εξαναγκασμένης όρασης. Οι αισθήσεις των ανθρώπων του σπηλαίου επιβάλλουν τον περιορισμό τους στον κόσμο των αισθητών πραγμάτων, με άμεσο αποτέλεσμα αυτοί να βρίσκονται εγκλωβισμένοι σε μια πραγματικότητα την οποία εκλαμβάνουν ως αληθινή. Ο κόσμος των αισθητών, ο υλικός κόσμος χαρακτηρίζεται οντολογικά από φαινομενικότητα γνωσιολογικά από πλάνη και ψευδαισθήσεις, ηθικά από αδικία.

Η εικόνα αυτή της πλάνης και του αποπροσανατολισμού από την αλήθεια εκφράζεται και στο απόσπασμα από το έργο του Τζωρτζ Όργουελ, «1984». Εδικότερα, στην πρώτη παράγραφο του αποσπάσματος ο Όργουελ αφηγείται μια κοινωνία στην οποία ένα απολυταρχικό Κόμμα και ο Μεγάλος Αδελφός, ο ηγέτης αυτού κατασκευάζουν μια ψευδή και στρεβλή πραγματικότητα μέσω της προπαγάνδας, παραποιώντας γεγονότα και καταστάσεις. Σε αυτήν, το Κόμμα επιβάλλει τη δική του αλήθεια για τον κόσμο την οποία οι πολίτες και πρέπει να αποδεχθούν, πιστεύοντάς την. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι «Στο τέλος, το Κόμμα θα ανακοίνωνε ότι δύο και δύο έκαναν πέντε, κι εσύ θα έπρεπε να το πιστέψεις». Ο Όργουελ παρουσιάζει τη φιλοσοφία ενός Κόμματος το οποίο απέρριπτε κάθε εγκυρότητα και γνώση της εμπειρίας αλλά και την ύπαρξη της ίδιας της εξωτερικής πραγματικότητας. Η ομοιότητα της εικόνας της κοινωνίας την οποία παρουσιάζει ο Όργουελ με αυτή της εικόνας του πλατωνικού σπηλαίου εντοπίζεται στην κατασκευασμένη ψευδή πραγματικότητα που κατασκεύαζε το Κόμμα η οποία είναι ίδια με την πλάνη στην οποία πιστεύουν οι αλυσοδεμένοι δεσμώτες. Οι δεσμώτες του Πλάτωνα εμπιστεύονται μόνο αυτά που βλέπουν «ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἶς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν» και ακούν, θεωρώντας ότι είναι και τα μόνα υπαρκτά και αληθινά, όμοια με τους πολίτες της δυστοπικής κοινωνίας του Όργουελ που πιστεύουν αυτά που ακούν και βλέπουν από το Κόμμα.

Ωστόσο, παρά τον κοινό άξονα που διέπει τα δύο κείμενα, τα οποία θίγουν με μεγάλη παραστατικότητα το ζήτημα της πλάνης και της εσφαλμένης αντίληψης των πραγμάτων, παρατηρούνται αισθητές διαφορές ως προς το περιεχόμενο, μια εκ των οποίων έγκειται στην πίστη

στον αισθητό κόσμο. Έτσι, ενώ οι αλυσοδεμένοι δεσμώτες υπακούουν τυφλά σε όσα δεδομένα τους παρέχουν οι αισθήσεις τους η ακοή και η όραση «ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν» οι πολίτες στο έργο του Όργουελ είχαν την εντολή από το Κόμμα να απορρίπτουν εντελώς «την μαρτυρία των αυτιών και των ματιών τους». Ο ήρωας συνεπώς, αν και προέβαλε μέσα του σθεναρή αντίσταση εμπιστευόμενος τη δική του αλήθεια, αυτή της τεκμηριωμένης επιστημονικής γνώσης των πραγμάτων, αισθανόταν ότι η ορθή λογική του θα υποχωρούσε μπροστά στη δύναμη της «λογικής» του Κόμματος.

B3. 1. οισοφάγο, 2. φόρος, 3. φορέματα, 4. φέρσιμό, 5. φερέφωνό

B4. 1. Λάθος, 2. Λάθος, 3. Σωστό, 4. Σωστό, 5. Λάθος

Γ1

Κοίταζε συνέχεια τον εαυτό της, πρόσεχε αν την παρατηρούσε κανείς άλλος, και πολλές φορές έριχνε ματιές ακόμη και στη σκιά της. Όταν πλησίασαν περισσότερο στον Ηρακλή, η πρώτη προχωρούσε με τον ίδιο ήρεμο και αξιοπρεπή τρόπο· η άλλη, θέλοντας να φτάσει πρώτη, έτρεξε προς τον Ηρακλή και του είπε: σε βλέπω, Ηρακλή, να βρίσκεσαι σε αμηχανία για ποιον δρόμο να πάρεις στη ζωή. Αν με πάρεις για φίλη σου, θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο· δε θα σου λείψει καμιά απόλαυση και θα ζήσεις χωρίς να γνωρίσεις δυσκολίες.

Γ2

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η **Αρετή** και η **Κακία** παρουσιάζονται ως δύο γυναίκες με έντονα αντιθετικά χαρακτηριστικά. Μέσα από την περιγραφή τους αναδεικνύονται οι ηθικές ηθικές αξίες που η καθεμία αντιπροσωπεύει. Η **Αρετή** περιγράφεται με λιτότητα, σεμνότητα και φυσική ομορφιά. Το σώμα της είναι καθαρό «τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι» τα μάτια της αποπνέουν ντροπαλότητα «τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ», και η στάση της σώματός της μαρτυρεί σωφροσύνη και εσωτερική ισορροπία. Φορά λευκά ρούχα «ἐσθῆτι δὲ λευκῇ», ένδυμα που συμβολίζει την καθαρότητα και την ειλικρίνεια. Η γενική της παρουσία είναι απλή, ευγενική και ευπρεπής· βαδίζει ήρεμα και αξιοπρεπώς, χωρίς να προσπαθεί να εντυπωσιάσει. Όλα τα χαρακτηριστικά της δείχνουν πως πρόκειται για μία προσωπικότητα με ηθικό βάθος, εγκράτεια και εσωτερική αξία.

Αντίθετα, η **Κακία** παρουσιάζεται με υπερβολή και επίπλαστη ομορφιά. Είναι καλλωπισμένη υπερβολικά, με δέρμα που φαίνεται πιο λευκό και κόκκινο από ό,τι είναι στην πραγματικότητα «κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι»,

ενώ η στάση της φαίνεται επιτηδευμένη, σαν να προσπαθεί να ξεπεράσει τη φύση της «τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι». Τα μάτια της είναι συνεχώς ανοιχτά και το βλέμμα της αποκαλύπτει ματαιοδοξία και υπεροψία. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά αποκαλύπτουν μια εσωτερικά κενή προσωπικότητα που αντιπροσωπεύει την εύκολη ζωή.

Γ3

α) γυναικας: τῆς γυναικός, φύσει: τῆς φύσεως, τὸ σῶμα: τοῦ σώματος, καθαρότητι: τῆς καθαρότητος

β) φανῆναι: φάνηθι, μεγάλας: μειζόνων, ἰδεῖν: ὀψομένη, ἐπισκοπεῖν: ἐπεσκόπει, ἄξω: ἀγάγωμεν, οὐδενός: οὐδεμιᾶ

Γ4

α) ἰδεῖν: απαρέμφατο της αναφοράς από το επίθετο «εὐπρεπῇ»

τῆς φύσεως: γενική συγκριτική από το «ὀρθοτέραν»

τῷ Ἡρακλεῖ: αντικείμενο στο «προσδραμεῖν»

ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο «σε», εξαρτώμενη από το ρήμα αἰσθήσης Ὄρῳ

φίλην: κατηγορούμενο στο ἐμέ, το αντικείμενο της μετοχής ποιησάμενος.

τῶν χαλεπῶν: γενική αντικειμενική από το «ἄπειρος»

β)

εἷ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ολικής αγνοίας μονομελῆς. Εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό, λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο απαρέμφατο ἐπισκοπεῖν.

Επιμέλεια: Βασιλοπούλου Κ., Εσκιτζή Ρ., Σεβρής Κ., Τριανταφύλλου Δ.